

UCHWAŁA NR 2974/2025
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 31 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia programu „Wielkopolska wspiera pszczoły” na lata 2026-2030

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 581 z późn. zm.) oraz w związku z Uchwałą Nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku”, Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwala, co następuje.

§ 1.

Uchwala się program „Wielkopolska wspiera pszczoły” na lata 2026-2030 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie do uchwały nr 2974/2025
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 31 grudnia 2025 r.

Pszczelarstwo jest ważną gałęzią rolnictwa, która ze względu na specyfikę działania ma istotny wpływ na produkcję roślinną i sadowniczą. Pszczoły jako owady zapylające wykonują bardzo ważną rolę ekosystemową i mają ogromne znaczenie gospodarcze dla rolnictwa i klimatu. Ze względu na niekorzystny układ pogody w ostatnich latach niezbędne staje się wspomaganie pszczelarstwa, aby utrzymać na odpowiednim poziomie wskaźnik napszczelenia, a jednocześnie złagodzić negatywne skutki rosnących kosztów utrzymania pasiek.

Program stanowić będzie realizację celu operacyjnego 3.2 Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 pn. „poprawa stanu oraz środowiska przyrodniczego Wielkopolski”. Realizowane kierunki interwencji obejmują „ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazowej” oraz „poprawę przyrodniczych warunków dla rolnictwa”.

Przyjęcie programu „Wielkopolska wspiera pszczoły” na lata 2026-2030 zapewnia środowisku pszczelarskiemu stabilność i przewidywalność wsparcia w ramach strategii ochrony środowiska na kolejne lata.

Podjęcie niniejszej uchwały jest zatem w pełni uzasadnione.

WIELKOPOLSKA

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

PROGRAM
„WIELKOPOLSKA WSPIERA PSZCZOŁY”
NA LATA 2026-2030

1 WSTĘP

Wspieranie pszczelarstwa to inwestycja w przyszłość środowiska naturalnego i wielkopolskiej gospodarki. Pszczelarstwo odgrywa istotną rolę w rozwoju rolnictwa i we wzroście gospodarczym. Dostarcza konsumentom produktów pszczelich, wśród których największe znaczenie ma miód. Wykorzystywane gospodarczo są również inne produkty apikultury takie jak: propolis (kit pszczeli), воск, mleczko, pyłek kwiatowy w formie pierzgi i obnóży pyłkowych. Zastosowanie znajdują w przemyśle chemicznym, rolno-spożywczym, kosmetycznym i farmaceutycznym. Korzyści wynikające z zapylania roślin uprawianych przez polskie pszczoły szacowane są nawet na 3-5 miliardów zł rocznie.

Pszczoły, jako kluczowi zapylacze, odgrywają niezastąpioną rolę w utrzymaniu bioróżnorodności i stabilności ekosystemów. Zmieniający się klimat, intensywne rolnictwo oraz rosnące zagrożenia fitosanitarne sprawiają, że populacja pszczół systematycznie maleje, co może mieć daleko idące konsekwencje dla bezpieczeństwa produkcji rolno-spożywczej, ponieważ pszczoły odpowiadają w Polsce za zapylanie ok. 80% roślin. W świetle niekorzystnych warunków pogodowych i rosnących kosztów utrzymania pasiek niezbędne jest cykliczne wsparcie pszczelarstwa tak, aby utrzymać wskaźnik napszczelenia na odpowiednim poziomie. Ponadto sektor boryka się ze wzrostem kosztów produkcji, spadkiem cen zbytu, zmniejszonym popytem na krajowy miód oraz silną presją rynkową tańszych produktów importowanych.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego, świadomy tych wyzwań, od 2018 roku aktywnie angażuje się w ochronę i rozwój pszczelarstwa.

2 ANALIZA SYTUACYJNA – UWARUNKOWANIA, WYZWANIA I ZNACZENIE SEKTORA PSZCZELARSKIEGO

2.1 CHARAKTERYSTYKA ROLNICTWA I POKRYCIA TERENU

Wielkopolska wyróżnia się na tle kraju wysokim poziomem rozwoju sektora rolniczego. Udział sektora rolniczego, leśniczego, łowieckiego i rybackiego w wartości dodanej brutto województwa jest wyższy niż średnia krajowa. W skali naszego regionu w tym zakresie przodują okolice takich miejscowości jak Piła, Konin i Leszno.

Według danych GUS w 2024 roku lasy zajmowały 7 705,2 km² (8,3% ogólnej powierzchni lasów w kraju), plasując Wielkopolskę na czwartym miejscu w Polsce. Największe kompleksy leśne znajdują się w północno-zachodniej części regionu (Puszcza Notecka, Drawska, Bory Krajeńskie). Lasy te stanowią źródło pożytku spadziowego i pyłkowego.

Do analizy rozwoju bazy pożytkowej dla pszczół posłużyły dane Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL GUS) o gruntach rolnych według form użytkowania w latach 2018-2023. Wśród poszczególnych form użytkowania dokonano waloryzacji ich przydatności dla pszczół, które przedstawiono w poniższej tabeli (tab. 1).

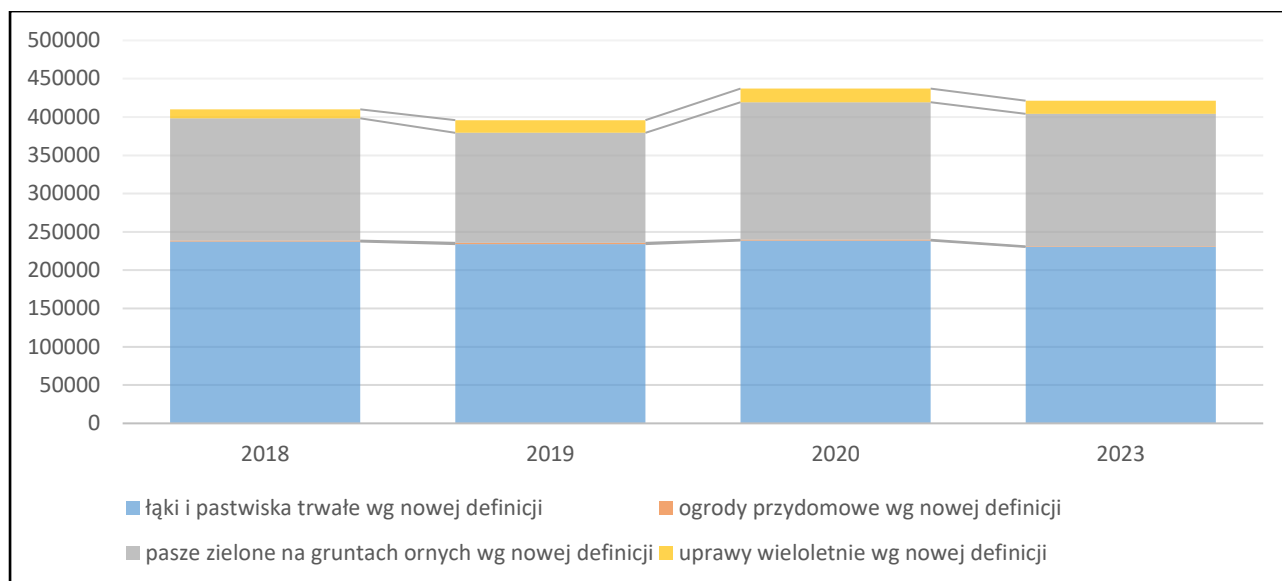
Tabela 1 Waloryzacja form użytkowania gruntów rolnych w Wielkopolsce wg przydatności dla bazy pożytkowej pszczoł

Formy szczególnie korzystne dla pszczoł	Formy przydatne lub mało przydatne
Łąki i pastwiska trwałe - zawierają wiele dziko rosnących roślin miododajnych, takich jak koniczyna, mniszek lekarski, krwawnik czy nostrzyk. Ogrody przydomowe - często obfitujące w rośliny ozdobne i użytkowe, np. lawenda, maliny, porzeczki, słoneczniki, które są cennym źródłem nektaru i pyłku. Pasze zielone na gruntach ornych – potencjalnie obejmujące rośliny takie jak lucerna, koniczyna, facelia czy gorczyca, które są bardzo dobrą bazą pożytkową. Uprawy wieloletnie - w zależności od rodzaju, np. sady owocowe (jabłonie, wiśnie, śliwy), plantacje porzeczek, malin czy winorośli – są istotnym źródłem pożytku w sezonie kwitnienia.	Grunty orne - ich wartość zależy od rodzaju upraw – zboża (np. pszenica, kukurydza) są mało atrakcyjne dla pszczoł, ale jeśli występują rośliny miododajne (np. gryka, rzepak), mogą być wyjątkowo cenne. Grunty ugorowane (łącznie z nawozami zielonymi) mogą mieć wartość pożytkową, jeśli występują rośliny takie jak facelia, gorczyca, nostrzyk – często stosowane jako nawozy zielone.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Formy użytkowania gruntów rolnych przydatne dla pszczoł takie jak łąki i pastwiska trwałe stanowią największy udział w bazie pożytkowej, ale ich powierzchnia spadła o ponad 7 tys. ha od 2020 do 2023 roku. To może oznaczać zmniejszenie dostępności dzikich roślin miododajnych, co jest niepokojące nie tylko względem pszczoły miodnej, ale również dla dzikich zapylaczy takich jak dzikie gatunki pszczoł, trzmieli i motyli, chrząszczy, bzygowatych, a także os. Ogrody przydomowe, choć cenne dla pszczoł ze względu na bioróżnorodność i obecność kwitnących roślin ozdobnych, zajmują niewielką powierzchnię i wykazują wyraźny spadek – prawie o 25% od 2018 roku. Powierzchnia zalesiona w gospodarstwach rolnych może dostarczać pożytku spadziowego (np. z drzew iglastych, dębów), ale jego wartość zależy od struktury gatunkowej siedliska i bogactwa gatunkowego runa. Pasze zielone na wielkopolskich gruntach ornych odnotowały znaczny wzrost między 2019 a 2020 rokiem (ponad 35 tys. ha). Uprawy te mają wysoką wartość pożytkową, szczególnie jeśli obejmują rośliny takie jak lucerna, koniczyna czy facelia. Uprawy wieloletnie, które mogą obejmować sady lub plantacje owoców jagodowych, systematycznie wzrastały o ponad 5 tys. ha od 2018 do 2023 roku. Są one istotnym źródłem nektaru w okresie kwitnienia. Pomimo spadków w niektórych kategoriach, udział procentowy bazy pożytkowej w gospodarstwach rolnych pozostaje stabilny, z lekką tendencją wzrostową. Suma powierzchni pożytkowej w 2023 roku w użytkach rolnych wynosiła około 421 tys. ha, co stanowiło 5,7% całkowitej powierzchni.

Te dane sugerują, że choć pewne rodzaje upraw mogą się kurczyć, ogólna powierzchnia pożytkowa w regionie utrzymuje się na podobnym poziomie. Należy jednak monitorować te zmiany, aby mieć pewność, że baza pożytkowa nie ulega istotnemu kurczeniu.

Ryc. 1 Wielkość przydatnych form użytkowania gruntów rolnych dla bazy pożytkowej pszczół w Wielkopolsce w latach 2018-2023
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

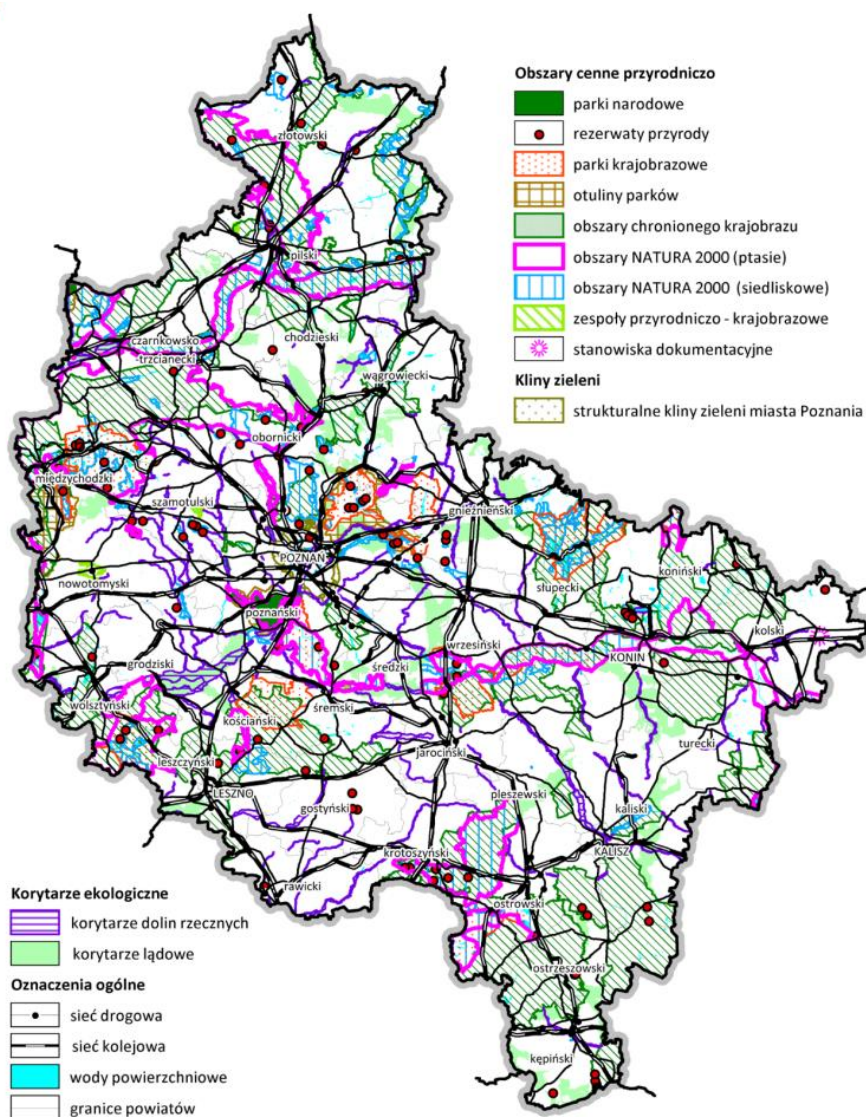
Według Diagnozy Społeczno-Gospodarczej i Przestrzennej Województwa Wielkopolskiego z 2019 roku użytki rolne zajmowały znaczną powierzchnię regionu, stanowiąc 64,7% ogólnej powierzchni województwa w 2017 roku. Łączna powierzchnia użytków rolnych wynosiła 1 930 406 hektarów. w strukturze użytków rolnych (dane za 2023 rok):

- grunty orne stanowiły ponad 85% użytków rolnych (1,50 mln ha);
- łąki i pastwiska trwałe stanowiły 13% użytków rolnych (230 tys. ha);
- sady zajmowały 15,6 tys. ha, co oznaczało spadek o 16,1% w porównaniu do 2007 roku.

Pod względem wielkości zbiorów w produkcji owoców w Wielkopolsce przeważają jabłonie, a następnie wiśnie, śliwy, czereśnie, truskawki i porzeczki. Wiele z tych upraw dostarcza wczesnych i obfitych pożytków (np. sady owocowe).

W 2024 roku obszary prawnie chronione zajmowały łącznie 883,6 tys. ha, co stanowiło blisko 30% całkowitej powierzchni województwa. Udział ten plasował region na ósmym miejscu w kraju. W przeciwieństwie do monokulturowych upraw dominujących w regionie obszary te utrzymują bogactwo gatunków roślin nektarodajnych i pyłkodajnych przez cały sezon wegetacyjny. Chronią one naturalne ekosystemy leśne (które stanowią 8,3% powierzchni lasów w kraju), wodne i bagienne, będące ostoją dla dzikich zapylaczy.

Obszary prawnie chronione nie są rozmieszczone równomiernie w regionie. Mogą one jednak kompensować w pewnym zakresie rolniczy charakter regionu (ryc. 2). Najwyższy udział obszarów chronionych w ogólnej powierzchni odnotowano w powiatach: ostrzeszowskim, ostrowskim, międzychodzkiem i wolsztyńskim. Z kolei najniższy udział, a nawet brak obszarów chronionych, charakteryzował powiat grodziski, miasto Kalisz oraz Leszno.

Opracowanie: Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu

Ryc. 2 Obszary cenne przyrodniczo na terenie województwa wielkopolskiego

Źródło: Diagnoza Sytuacji Społeczno-Gospodarczej i Przestrzennej Województwa Wielkopolskiego (2019)

2.2 KONTEKST REGIONALNY, KRAJOWY I MIĘDZYNARODOWY PSZCZELARSTWA

W Europie żyje około 2 tysiące gatunków pszczół, w naszym kraju zaś blisko co czwarty z nich. W Polsce zarejestrowanych ponad 2,4 mln rodzin pszczelich.

Według raportu pt. „Stan pszczelarstwa w Polsce w 2023 roku”¹ Województwo Wielkopolskie plasuje się w ścisłej czołówce kraju pod względem potencjału ilościowego pszczelarstwa. Wielkopolska zajmuje piąte miejsce pod względem łącznej liczby rodzin pszczelich. Stanowi to znaczną część całkowitej populacji pszczół w kraju. Region jest również na piątym miejscu pod względem liczby pszczelarzy wynoszącej blisko 7,5 tys. osób, przy czym prawie 5 tys. osób to pszczelarze zrzeszeni w ramach struktur Polskiego Związku Pszczelarskiego (tab. 2). Natomiast pozyskane dane

¹ Semkiw, P. (2023). Stan pszczelarstwa w Polsce w 2023 roku. Instytut Ogrodnictwa – PIB, Zakład Pszczelnictwa w Puławach. Puławy.

Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii z 2025 r. wskazują na istnienie ponad 8,5 tys. pasiek posiadających numer weterynaryjny oraz 240 tys. pni pszczelich.

Mimo wysokiej liczby rodzin, Wielkopolska charakteryzuje się stosunkowo niskim wskaźnikiem napszczelenia wynoszącym 5,3 rodziny na km², jednak w ostatnich latach wskaźnik ten wzrasta. Jest to jednak jeden z najniższych wyników w kraju, plasując region znacznie poniżej średniej krajowej (7,5 rodz./km²). Z kolei intensywny wzrost liczby rodzin pszczelich w ostatnich latach, bez odpowiedniego zwiększenia pożytków, może prowadzić do obniżenia wielkości produkcji miodu i kondycji biologicznej rodzin pszczelich w regionie. Wielkopolska ma stosunkowo wysoki stopień uzawodowienia pszczelarstwa. Województwo zajmuje trzecie miejsce z ok. 70 pasiekami zawodowymi, które liczą powyżej 150 pni. Podsumowując, Wielkopolska dysponuje jednym z największych potencjałów pszczelarskich w Polsce. Wyróżnia się w statystykach, osiągając jedną z najwyższych produkcji miodu w kraju, pomimo że nie jest liderem pod względem liczby rodzin pszczelich.

Wielkopolska jest w czołówce w skali kraju pod względem wielkości produkcji miodu, konkurując od lat z województwem lubelskim oraz mazowieckim.

W aspekcie demograficznym pszczelarstwa, należy zauważyć, że coraz większy udział wśród właścicieli pasiek stanowią osoby w wieku senioralnym, co jest pewnego rodzaju zagrożeniem wobec stabilności nie tylko produkcji rolno-spożywczej, ale również ekosystemów. Stąd zastępowalność pokoleniowa w tej branży stanowi istotne wyzwanie.

Dane statystyczne z analizy GUS (Kobylińska, 2021) rysują obraz Wielkopolski jako regionu, który pomimo umiarkowanego napszczelenia, jest kluczowym i wysoko produktywnym ośrodkiem pszczelarskim w skali kraju, osiągającym drugie miejsce pod względem produkcji miodu w 2019 r. Ponadto statystycznie Wielkopolska osiąga najbardziej typowe wartości obu ww. analizowanych cech, co świadczy o stabilności i reprezentatywności jej sektora na tle innych województw.

Tabela 2 Pszczelarze zrzeszeni w ramach struktur Polskiego Związku Pszczelarskiego

ORGANIZACJA'	DANE	2021	2022	2023
RZP Chodzież	liczba pszczelarzy	725	841	901
	liczba rodzin	28 448	30 897	33 400
RZP Kalisz	liczba pszczelarzy	724	739	765
	liczba rodzin	21 500	22 234	22 897
RZP Konin	liczba pszczelarzy	803	835	875
	liczba rodzin	26 165	28 661	29 890
RZP Leszno	liczba pszczelarzy	744	764	738
	liczba rodzin	21 389	22 113	22 463
WZP Poznań	liczba pszczelarzy	1 619	1 639	1 715
	liczba rodzin	48 468	51 167	55 586
Łączna liczba pszczelarzy		4 615	4 818	4 994
Łączna liczba rodzin pszczelich		145 970	155 072	164 236

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań końcowych z realizacji zadań publicznych organizowanych przez SWW

Sektor mierzy się z **deficytem w handlu zagranicznym miodem**. W 2023 r. deficyt ten wyniósł 13 milionów euro w skali kraju. Import miodu znacząco przewyższa eksport. W 2024 roku do Polski trafiło ponad 22 tys. ton miodu, z czego prawie połowa pochodziła z Chin, a drugim kierunkiem była Ukraina.

Należy jednocześnie zauważyć, że z zagranicznym miodem z importu o niższej jakości smakowej, konkuruje wysokiej jakości produkt lokalny dostarczany często przez małe i średnie pasieki. Dwa rodzaje miodów z Wielkopolski oraz produkty poboczne wpisane są wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa, takie jak miód witosławski, a także miodówka witosławska oraz miody z Kopaszewa, co świadczy nie tylko o jakości produktu, ale także o jego kulturowej i gospodarczej roli w historii regionu.

Wśród zagrożeń klimatycznych dla Wielkopolski należy wskazać niekorzystny bilans wodny oraz zagrożenie suszą atmosferyczną, a w konsekwencji suszą glebową (rolniczą) i hydrologiczną. Niedobory wody oraz ekstremalne zjawiska pogodowe mają bezpośredni negatywny wpływ na kwitnienie roślin i dostępność nektaru.

Podsumowując, wielkopolskie pszczelarstwo posiada wysoki potencjał rozwojowy wynikający z mocnych stron sektora – pozycji lidera produkcji miodu w Polsce, sprzyjających warunków środowiskowych, wysokiej jakości produktów oraz dostępności programów wsparcia. W połączeniu z rosnącą świadomością prozdrowotną konsumentów, rozwojem krótkiego łańcucha dostaw oraz inicjatywami edukacyjnymi, czynniki te stwarzają realne możliwości dalszego umacniania pozycji regionu w kraju i Unii Europejskiej. Jednocześnie jednak sektor mierzy się z poważnymi ograniczeniami wewnętrznymi i zagrożeniami zewnętrznymi, takimi jak rozdrobnienie pasiek, brak zastępowalności pokoleniowej, wysokie straty zimowe, presja importowa czy ryzyko chorób i zatruczeń pestycydowych. Dlatego utrzymanie roli lidera wymaga konsekwentnego wsparcia instytucjonalnego, działań modernizacyjnych i konsolidacyjnych oraz inwestycji w edukację i promocję pszczelarstwa. Tylko w ten sposób możliwe będzie wykorzystanie istniejącego potencjału i zapewnienie trwałej konkurencyjności wielkopolskiego pszczelarstwa w warunkach rosnącej presji rynkowej i środowiskowej.

2.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W ZAKRESIE PSZCZELARSTWA

Samorząd Województwa Wielkopolskiego, świadomy powyższych wyzwań, uznając, że pszczelarstwo jest ważną gałęzią rolnictwa, mającą istotny wpływ na produkcję roślinną i sadowniczą, a pszczoły, jako kluczowi zapylacze, odgrywają niezastąpioną rolę w utrzymaniu bioróżnorodności i stabilności ekosystemów, od 2018 roku aktywnie angażuje się w ochronę i rozwój pszczelarstwa. Do tej pory działania obejmowały wsparcie zakupu węży pszczelej i pokarmów, co przyczyniło się do wzmocnienia rodzin pszczelich i zwiększenia ich odporności na niekorzystne czynniki zewnętrzne. Było to pionierskie i innowacyjne rozwiązanie w skali kraju, które stanowi wzór dla kolejnych samorządów. Kolejnym zadaniem publicznym realizowanym w ramach działań na rzecz ochrony zapylaczy było zadanie publiczne pn. „Wielkopolska wspiera pszczoły – pasieka edukacyjna”, którego celem była nie tylko poprawa warunków bytowych rodzin pszczelich, ale także podniesienie świadomości społecznej w zakresie znaczenia pszczół dla środowiska i rolnictwa.

Do tej pory realizacja zadań publicznych obejmowała:

- **wsparcie finansowe zakupu węży pszczelej** (od 2018 r.), co pozwoliło na sukcesywną wymianę węży w ulach. Zakupiono blisko 172 tony węży pszczelej, która została rozdysponowana do blisko 5 tysięcy pszczelarzy z terenu Wielkopolski, umożliwiając jej wymianę w ponad 160 tysiącach uli.
- **wsparcie finansowe zakupu pokarmów pszczelich** (od 2021 r.), przyczyniło się do wzmocnienia rodzin pszczelich i zwiększenia ich odporności na niekorzystne czynniki zewnętrzne. Zakupiono blisko 1,4 miliona kilogramów pokarmów pszczelich, które rozdysponowano do blisko 5 tysięcy pasiek. W samym 2024 roku na ten cel przeznaczono 2 miliony złotych, co umożliwiło dostarczenie 490 148 kg pokarmu do 157 684 pni pszczelich należących do blisko 5 tysięcy pszczelarzy.
- **pasieki edukacyjne** – przedmiot zadania publicznego pn. „Wielkopolska wspiera pszczoły – pasieka edukacyjna”, którego celem była nie tylko **poprawa warunków bytowych rodzin pszczelich**, ale także **podnoszenie świadomości społecznej w zakresie znaczenia pszczół dla środowiska i rolnictwa** oraz zainteresowanie młodego pokolenia profesją pszczelarza.

Do końca 2025 roku suma środków wydatkowanych na „Program poprawy warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich poprzez wsparcie finansowe zakupu węży pszczelej” oraz „Program poprawy warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich poprzez wsparcie finansowe zakupu pokarmów pszczelich” wyniosła 16 milionów zł, natomiast na realizację pasiek edukacyjnych (do końca 2024 r.) przeznaczono 943 467,63 zł.

Od początku realizacji programu na terenie województwa wielkopolskiego powstało sześć pasiek edukacyjnych. Cztery z nich utworzono w 2023 roku w miejscowościach: Kopaszewo (gm. Krzywiń), Trąbczyn Dworski (gm. Zagórow), Stobno (gm. Trzcianka), Przygodzice (gm. Przygodzice). W 2024 powstały dwie pozostałe: w Starym Bojanowie (gm. Śmigiel) oraz Radlinie (gm. Jarocin).

Warto dodać, że Samorząd Województwa Wielkopolskiego aktywnie prowadzi również działania edukacyjne i promocyjne, w tym regularnie organizowane kampanie informacyjno-promocyjne oraz wydarzenia podkreślające rolę i znaczenie pszczół. Przykładem jest Wielkopolski Dzień Pszczół, który odbywa się od ponad 5 lat. Jest to „żywa i ciekawa lekcja szacunku wobec natury”, w trakcie której odbywają się m.in. jarmark pszczelarski, pokazy bartnictwa, rekonstrukcje historyczne, a także warsztaty wytwarzania świec z wosku pszczelego. Uroczystość ta ma ważny walor edukacyjny, informując mieszkańców o działaniach Samorządu Województwa Wielkopolskiego na rzecz wsparcia pszczelarstwa i ochrony środowiska.

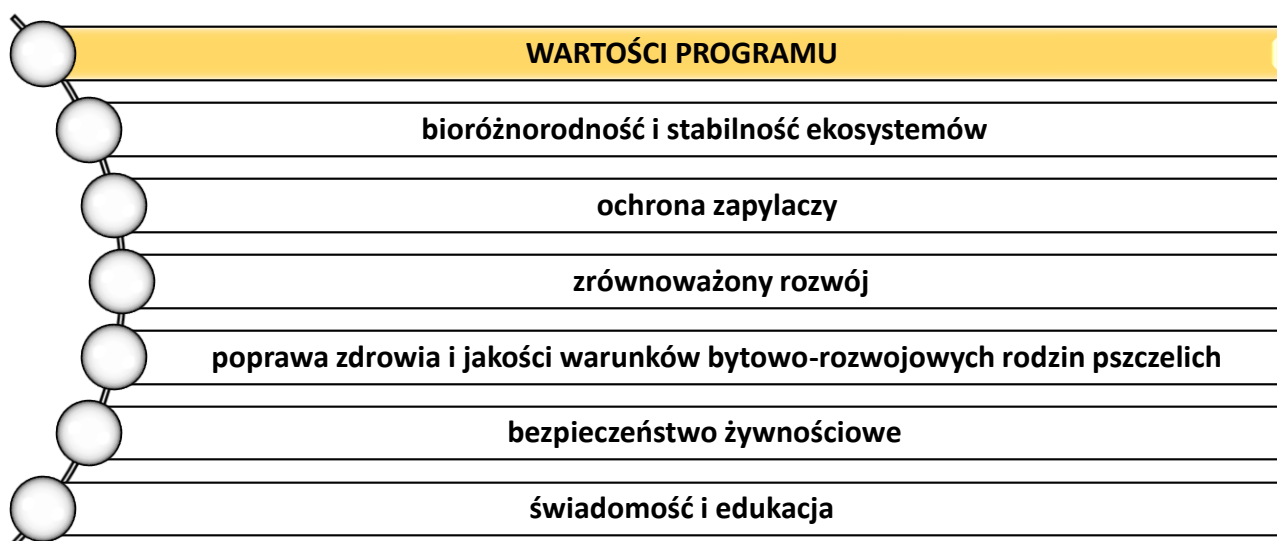
3 PROGRAM "WIELKOPOLSKA WSPIERA PSZCZOŁY" NA LATA 2026–2030

3.1 MISJA

„Poprawa warunków fitosanitarnych i bytowo-rozwojowych rodzin pszczelich w Wielkopolsce, wzmocnienie potencjału społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich oraz podniesienie świadomości społecznej w zakresie znaczenia pszczół dla ochrony środowiska i rolnictwa”

3.2 WARTOŚCI

Poniższy katalog wartości odzwierciedla intencje i stanowić będzie podstawę dla wyznaczenia celów operacyjnych i przedsięwzięć w ramach programu na lata 2026-2030:

3.3 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Podstawowym źródłem finansowania programu będą przede wszystkim środki finansowe pochodzące z budżetu Samorządu Województwa Wielkopolskiego. Realizacja działań będzie uzależniona od wysokości środków zabezpieczonych w rocznych programach współpracy Samorządu Województwa Wielkopolskiego z organizacjami pozarządowymi, o których mowa w art. 5a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1338), zwanych dalej: *RPW*.

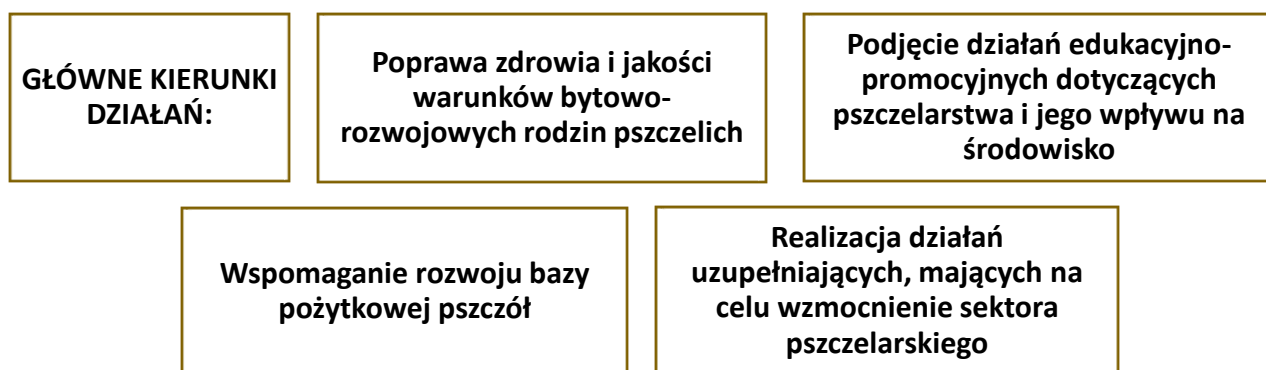
3.4 CEL STRATEGICZNY

„Poprawa warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich oraz podnoszenie świadomości społecznej w zakresie znaczenia pszczół dla ochrony środowiska i rolnictwa”

3.5 KIERUNKI DZIAŁAŃ (CELE OPERACYJNE NA LATA 2026–2030)

Kierunki działań oraz ich finansowanie odbywać się będą przede wszystkim poprzez zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym w formie otwartych konkursów ofert, zgodnie

z przytoczoną wyżej ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, uchwałą nr LVIII/1192/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 listopada 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego programu współpracy Samorządu Województwa Wielkopolskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2024-2028, (zwaną dalej *WPW*) oraz ww. RPW. Istnieje możliwość organizacji lub współorganizacji wydarzeń przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach określonych poniżej kierunków:

POPRAWA ZDROWIA I JAKOŚCI WARUNKÓW BYTOWO-ROZWOJOWYCH RODZIN PSZCZELICH

Wsparcie finansowe ma na celu zwiększenie odporności rodzin pszczelich na niekorzystne czynniki zewnętrzne i utrzymanie wskaźnika napszczelenia na odpowiednim poziomie.

Przykładowe działania szczegółowe możliwe do zrealizowania w ramach ww. kierunku:

- a) dostarczanie zaopatrzenia pszczelarzy w optymalne środki stosowane w zimowym i wczesnowiosennym dokarmianiu rodzin pszczelich;
- b) dostarczanie wysokiej jakości węzy pszczelej wielkopolskim pszczelarzom.

Dokarmianie jest podstawowym zadaniem, szczególnie w okresach, gdy w naturze brakuje wystarczającej ilości pożytku. Karmienie dostosowane do potrzeb pszczół gwarantuje zdrowie i dużą liczebność populacji. Ponadto dokarmianie wpływa korzystnie na produkcję mleczka pszczelego oraz stymuluje matkę do czerwienia. Stosowane produkty (syropy i ciasta) powinny być zbilansowane pod względem składników pokarmowych, co chroni mikroflorę jelitową pszczół i zwiększa przyswajalność pokarmu.

Wsparcie zakupu węzy pszczelej jest częścią działań mających na celu ochronę pszczół, podniesienie zdrowotności rodzin pszczelich oraz poprawę warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich. Wymiana węzy pszczelej (nowe plastry w ramkach, które pszczoły zabudowują) ma kluczowe znaczenie, ponieważ stare, zanieczyszczone węzy są siedliskiem zarodników chorobotwórczych, które mogą infekować kolejne pokolenia pszczół takimi chorobami jak zgnilec amerykański. Zabieg wymiany węzy należy przeprowadzać co najmniej raz w roku, najlepiej w kwietniu. Dobrym momentem jest czas głównych przeglądów wiosennych. W przypadku starszych, nierozbieralnych uli, wymiana węzy powinna być połączona z ich odkażaniem i przesiedlaniem rodzin do świeżych, odkażonych uli. Wymiana węzy nie powinna być jedynym działaniem. Powinna być częścią szerszego zabiegu higienicznego, obejmującego również wyczyszczenie i odkażanie ula. W związku z tym, dostarczenie

ww. środków pszczelarzom, stanowić powinno pretekst do podniesienia świadomości nt. prawidłowej opieki nad rodzinami pszczelimi.

PODJĘCIE DZIAŁAŃ EDUKACYJNO-PROMOCYJNYCH DOTYCZĄCYCH PSZCZELARSTWA I JEGO WPŁYWU NA ŚRODOWISKO

Obejmuje to upowszechnianie wiedzy i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa. Celem jest podniesienie świadomości społecznej w zakresie znaczenia pszczół dla ochrony środowiska i rolnictwa.

Przykładowe działania szczegółowe możliwe do zrealizowania w ramach ww. kierunku:

- a) tworzenie pasiek z zapleczem edukacyjnym dla grup zorganizowanych i indywidualnych zwiedzających;
- b) organizacja wydarzeń promujących pszczelarstwo, krótki łańcuch dostaw oraz postawy proekologiczne wśród różnych grup wiekowych;
- c) organizowanie konferencji, wyjazdów studyjnych lub konkursów, których tematyka dotyczy wsparcia sektora pszczelarskiego w Wielkopolsce.

Założenie pasiek edukacyjnych na terenie Województwa Wielkopolskiego ma istotne znaczenie edukacyjne dla społeczeństwa poprzez podnoszenie świadomości, jaką ważną rolę odgrywają pszczoły miodne dla środowiska i gospodarki. W pasiece zarówno indywidualni zwiedzający, jak i grupy mogą zapoznać się ze specyfiką życia pszczół, obejrzeć w specjalnych, przeszklonych ulach, jak wygląda codzienna praca pszczół. Mogą oni także dowiedzieć się od prelegentów oraz z materiałów edukacyjnych, dlaczego ochrona tych pożytecznych owadów jest szczególnie istotna.

WSPOMAGANIE ROZWOJU BAZY POŻYTKOWEJ PSZCZÓŁ

Zwiększenie pożytku miododajnego stanowić będzie jedno z towarzyszących działań obligatoryjnych w ramach realizacji pasieki edukacyjnej. Jego celem jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu oraz niekorzystnych warunków pogodowych, a także promocja tego typu inicjatyw wśród szerokiego grona odbiorców. Działania powinny obejmować systematyczne sadzenie drzew, krzewów i bylin miododajnych, dobranych w taki sposób, aby zapewnić ciągłość kwitnienia od wczesnej wiosny aż do późnej jesieni, co umożliwi stabilne i zróżnicowane źródło pokarmu dla rodzin pszczelich.

Przykładowe działania szczegółowe możliwe do zrealizowania w ramach ww. kierunku:

- a) zakładanie łąk kwietnych z gatunków rodzimych jako działanie podstawowe lub uzupełniające w ramach realizacji zadań publicznych;
- b) podejmowanie działań szkoleniowych.

REALIZACJA DZIAŁAŃ UZUPEŁNIAJĄCYCH MAJĄCYCH NA CELU WZMOCNIENIE SEKTORA PSZCZELARSKIEGO

Inicjowanie działań mających na celu m.in. wsparcie wizerunkowe inicjatyw pszczelarskich oraz współpracę sektorową.

Przykładowe działania szczegółowe możliwe do zrealizowania w ramach ww. kierunku:

- a) wsparcie renomowanych wydarzeń pszczelarskich (np. konferencji, targów, konkursów);
- b) nawiązywanie partnerstw z lokalnymi organizacjami.

3.6 ZASADY WSPÓŁPRACY

Przy realizacji Programu, w przypadku działań podejmowanych z organizacjami pozarządowymi, Zarząd zobowiązuje się do ścisłego przestrzegania zasad współpracy, określonych w WPW i RPW, w szczególności poprzez:

- a) zapewnienie partnerskiej współpracy pszczelarzy z samorządami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwoju pszczelarstwa;
- b) aktywne wspieranie wolontariatu, w tym możliwość zaliczania dofinansowania przez oferenta wkładu rzeczowego i osobowego, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków;
- c) wybór najefektywniejszego sposobu wykorzystania środków publicznych oraz zapewnienie powszechnej dostępności informacji o konkursach i ich wynikach.

Realizacja działań w ramach niniejszych kierunków będzie podlegała kontroli i ocenie zgodnie z WPW.

3.7 PROGRAM "WIELKOPOLSKA WSPIERA PSZCZOŁY" NA TLE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Niniejszy program wpisuje się w priorytetowe zadania nr 9 Wieloletniego Programu Współpracy Samorządu Województwa Wielkopolskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2024–2028 pn. „promocja i wspieranie działań związanych z procesem zrównoważonej transformacji oraz ochroną dziedzictwa przyrodniczego w Województwie Wielkopolskim”.

Korespondencja ta opiera się na trzech głównych filarach: zrównoważonej transformacji, ochronie dziedzictwa przyrodniczego oraz promocji edukacyjnej, które są nierozzerwalnie ze sobą związane w kontekście roli pszczół w środowisku naturalnym. Zachowanie bioróżnorodności jest jednym z kluczowych celów ochrony przyrody w Wielkopolsce. Wsparcie pszczelarstwa jest postrzegane jako inwestycja w przyszłość środowiska naturalnego i lokalnej gospodarki.

Program stanowić będzie realizację celu operacyjnego 3.2 Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 (zwanego dalej: *SRWW 2030*) pn. „poprawa stanu oraz środowiska przyrodniczego Wielkopolski”. Realizowane kierunki interwencji obejmują „ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazowej” oraz „poprawę przyrodniczych warunków dla rolnictwa”. Działania w ramach programu „Wielkopolska wspiera pszczoły” idealnie wpisują się w szeroko rozumiane bezpieczeństwo ekologiczne i środowiskowe poprzez ochronę kluczowego elementu ekosystemu oraz kształtowanie postaw proekologicznych w społeczeństwie w zakresie: ochrona bioróżnorodności i ekosystemów oraz kształtowania świadomości i postaw proekologicznych.

Reasumując, poprzez bezpośrednie wsparcie zdrowotności rodzin pszczelich (poprawa warunków fitosanitarnych) i pośrednie działania środowiskowe i edukacyjne (rozwój bazy pożytkowej, edukacja społeczna), program „Wielkopolska wspiera pszczoły” aktywnie realizuje strategiczne cele Samorządu Województwa Wielkopolskiego określone ww. dokumentach.

PODSUMOWANIE

Wspierając pszczelarstwo, Samorząd Województwa Wielkopolskiego nie tylko łagodzi negatywne skutki rosnących kosztów utrzymania pasiek i niekorzystnego układu pogodowego, lecz przede wszystkim podejmuje się troski o kluczowego partnera rolnictwa i środowiska. Bez pszczół – które odpowiadają za zapylanie około 80% roślin – utracona zostanie bioróżnorodność i stabilność wielkopolskiej gospodarki rolnej. Program ten jest zatem wyrazem głębokiej świadomości, że dbanie o najmniejszego zapylacza jest równoznaczne z dbałością o wspólną, ekologiczną i gospodarczą przyszłość.